

ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОЗАХИСНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Халюк Сергій Олександрович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного та міжнародного права Національної академії внутрішніх справ

Особливістю сучасного світу є те, що права людини перестали бути тільки внутрішньою справою країни, а вимога їх дотримання є сьогодні невід'ємною частиною будь-яких міжнародних контактів. Зміст поняття «права людини» не є чимось незмінним, застиглим. За 50 років з часу підписання Загальної декларації прав людини воно знало певної еволюції: до традиційних - політичних і цивільних прав - додалися нові - економічні та соціальні, а останнім часом - і екологічні аспекти людського розвитку.

Інститут прав людини - один з найважливіших інструментів, що є в розпорядженні міжнародного співтовариства для захисту повноцінного, вільного, безпечного, здорового життя людини, для регулювання її відносин з державою. Права людини зафіксовані в міжнародно-правових актах, національних законодавствах. Існують дві основні групи прав людини - матеріальні і процесуальні. До перших відносяться конкретні права і свободи - свобода слова, совісті, пересування тощо, до других - надані в розпорядження людини способи, за допомогою яких вона може змусити владу дотримуватися визначених прав. Останні особливо важливі, оскільки без них матеріальні права не можуть бути реалізовані. Саме процесуальні права є головним предметом уваги і турботи правозахисних організацій. Загалом, можна констатувати наявність трирівневої системи контролю за дотриманням прав людини: міжнародна, національна, громадянська.

У цьому зв'язку надзвичайно важливою умовою демократичного розвитку України, її політичної системи є створення чітко скоординованої системи політико-правових механізмів і процедур реалізації прав і свобод людини та громадянина. Конституційні норми визначають особливе місце людини в системі суспільних відносин, висувають захист її прав та інтересів в якості принципу, що діє в суспільстві та державі. Українська держава, оголосивши людину, її життя і права найвищою цінністю суспільства і держави, визнала необхідним і цілком реальним поетапне входження у правовий простір міжнародно-правових актів у галузі прав і свобод людини. Таким чином, національне законодавство закріпило обов'язок держави та її органів створювати необхідні юридичні, організаційні та інші умови для реалізації прав, свобод та інтересів громадян. Захист прав людини - це заходи, спрямовані на запобігання, припинення або пом'якшення порушень прав людини шляхом надання прямого правового, соціального, морального, політичного тиску на джерело порушення прав людини.

Разом з тим, усвідомлюючи складність перехідних процесів і труднощі реалізації вироблених на основі міжнародних власних національних стандартів, Україна стала на шлях створення національної правозахисної системи. Адже правовий захист - це елемент здійснення прав людини, зміст якого становить діяльність держави, громадських організацій та особи зі створення юридичних умов, що сприяють безперервності процесу реалізації прав людини, а в разі зупинки процесу - його відновлення. За способами захисту прав людини і громадянина, як показує світовий досвід, виділяють такі основні групи: 1) державний захист; 2) судовий захист (як незалежної гілки влади); 3) недержавний захист (в особі інституту адвокатури та правозахисник організацій); 4) самозахист.

Найважливішим напрямом державної політики у сфері захисту прав людини стало формування чіткої функціонуючої і ефективної національної правозахисної системи. Основним носієм відповідальності перед народом і міжнародною спільнотою за забезпечення прав громадян є держава. Тому процесу забезпечення прав повинна відповідати система державних органів, розуміння ними змісту і важливості цієї роботи, високий професіоналізм та узгодженість їх дій у цій сфері. Це важливо з точки зору забезпечення широкого суспільного консенсусу і духу співробітництва між усіма

учасниками процесу формування інституційної інфраструктури правозахисної діяльності в Україні. Саме від результативності діяльності всіх органів державної влади, від того, як органи законодавчої, виконавчої та судової влади в центрі і на місцях регулюють питання, віднесені до їх компетенції, залежить ступінь реалізації прав і свобод людини в суспільстві.

Вбачається, що найважливішими структурними елементами цієї системи повинні стати державні органи влади - Президент як гарант прав і свобод людини і громадянина; Парламент - Верховна Рада України; Конституційний Суд; виконавчі органи всіх рівнів; органи прокуратури та внутрішніх справ Уповноважений Верховної Ради з прав людини; суд як головний правозахисний інститут; інститути громадського захисту - адвокатура, громадські організації та некомерційні правозахисні організації, профспілки та деякі інші.

Функція захисту прав і свобод громадян - особлива функція органів державної влади, насамперед виконавчих органів, яка закріплена у всіх нормативних актах, що визначають їх правовий статус. Якщо функції охорони громадського порядку, громадської безпеки та управління, тобто керівництво економікою, фінансами, освітою, культурою є функціями масового обслуговування населення, то функція захисту прав і свобод громадян здійснюється державною владою на основі індивідуального підходу до кожної людини.

Державна влада для виконання функції захисту прав і свобод громадян повинна бути оснащена системою інститутів, механізмів, процедур, що забезпечують захист прав людини. Жодна правова держава не може функціонувати без великої та різноманітної системи органів і процедур, що гарантують права людини.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Остафійчук Тетяна Василівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Лаба Марія Валеріївна, студентка магістратури навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

На сучасному етапі розвитку світового суспільства освіта стає найважливішим елементом соціальної сфери держави, що забезпечує стійке економічне зростання, соціальну стабільність, розвиток інститутів громадянського суспільства та національну безпеку держави. Освіта забезпечує процес отримання конкретною особою систематизованих знань, умінь та навичок з метою їх ефективного використання в професійній діяльності. Рівень освітньої підготовки населення є одним із показників, який характеризує конкурентоспроможність країни.

Актуальною для України на даному етапі є глибока та всебічна модернізація сфери вищої освіти з виділенням необхідних для цього ресурсів та створенням механізмів їх ефективного впровадження. При цьому особливо значимим є перехід країни на євроінтеграційний шлях розвитку. Для успішного здійснення процесів модернізації освітньої сфери важливого значення набуває правове регулювання цієї сфери, яке стає дійсним інструментом розвитку вітчизняної освіти.

Мета нашої роботи полягає в проведенні огляду та аналізі нормативно- правової бази сучасного розвитку системи вищої освіти України, що передбачає адаптацію її до умов соціально орієнтованої економіки, трансформацію та інтеграцію в європейське і світове співтовариство.

Керівництво міністерства розробило нормативи з питань КМСОНП, видало накази про особливості його впровадження, що стали організаційно- правовою основою для широкого впровадження ЕСПС в усіх ВНЗ України. На сьогодні в усіх ВНЗ впроваджено КМСОНП, що є умовою євроінтеграційного процесу в освітньому просторі.

Разом з тим, у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року визначені основні проблеми у сфері вищої освіти, які потребують першочергового вирішення: